

SZKOLNY ZESTAW TEMATÓW
NA USTNĄ CZĘŚĆ EGZAMINU MATURALNEGO
– sesja wiosenna 2014

I. LITERATURA

1. Literackie powroty do czasów młodości. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych utworów XIX i XX wieku.
2. Desakralizacja śmierci w „epoce pieców”. Omów problem, odwołując się do literatury z czasów drugiej wojny światowej.
3. Zadżumiony? Kamienny? Inny? – wizja świata w literaturze XX wieku. Rozważ zagadnienie na wybranych przykładach.
4. Dialog ze średniowieczem w literaturze późniejszych epok. Omów temat, analizując wybrane utwory literackie.
5. Dygresyjność jako sposób kształtowania narracji. Omów zjawisko na podstawie wybranych utworów.
6. Poetyckie zabawy słowem. Na przykładzie twórczości co najmniej dwóch poetów przedstaw charakter językowych poszukiwań tych artystów.
7. Cyprian Norwid wobec literatury romantycznej. Ukaż relacje pomiędzy twórczością tego artysty i dziełami innych twórców epoki.
8. Dialog twórców literatury z filozofami. Przedstaw problem na wybranych przykładach dzieł literatury dawnej lub/i współczesnej.
9. Omów na wybranych przykładach różne sposoby funkcjonowania tradycji homeryckiej w literaturze polskiej.
10. Literackie testamenty. Omów wypowiedzi tego typu na przykładzie utworów o charakterze testamentowym.
11. Małe formy prozatorskie i ich bohaterowie. Omów temat na przykładach wybranych tekstów.
12. Szkoła i środowisko uczniowskie jako inspiracja twórców literackich. Zanalizuj temat, odwołując się do wybranych utworów.
13. Analizując wybrane utwory, omów ewolucję eposu.
14. Polaków portret własny i jego percepcja we współczesnej literaturze. Omów na wybranych przykładach.
15. Obraz świata w twórczości przedstawicieli Nowej Fali. Omów sposób jego poetyckiego ujęcia, odwołując się do wybranych przykładów.
16. List jako sposób komunikowania się między ludźmi i forma literacka. Wyjaśnij zagadnienie na wybranych przykładach z różnych epok literackich.

17. Manifesty pokoleniowe i ich funkcje. Omów problem, odwołując się do wybranych tekstów różnych epok.
18. Rola kostiumu historycznego w utworze literackim. Omów na wybranych przykładach.
19. Irenizm w literaturze europejskiej XVI wieku i współczesnej. Rozważ zagadnienie na wybranych przykładach.
20. Parodia, pastisz, aluzja literacka jako przykłady dialogu różnych tekstów. W rozważaniach odwołaj się do wybranych utworów.
21. Etos inteligenta i jego demaskacja w literaturze XIX i XX wieku. Przedstaw zagadnienie na podstawie wybranych przykładów.
22. Historia jako temat literacki. Omów jej rolę i funkcję w kreowaniu rzeczywistości dzieła literackiego na przykładach wybranych tekstów.
23. Wskaż i omów na wybranych przykładach literackich związki między literaturą a polityką.
24. Literatura faktu – tylko informacja czy już sztuka? Przedstaw problem na podstawie wybranych utworów.
25. Motyw everymana w literaturze polskiej i obcej. Porównaj kreacje wybranych bohaterów.
26. Na wybranych przykładach dokonaj analizy przeobrażeń powieści w XIX i XX wieku.
27. Jak przejawia się groteska w literaturze? Omów cechy tej kategorii estetycznej na wybranych przykładach.
28. Jak kształtował się model liryki patriotycznej w różnych epokach w Polsce? Przedstaw na wybranych przykładach.
29. Bohater literacki jako świadek i komentator historii. Przedstaw wybrane przykłady wydarzeń historycznych ocenianych przez bohaterów literackich. Omów sposób prezentacji, wartość komentarzy, funkcję ideologiczną.
30. Pamiętnikarz jako autor, narrator i bohater swego dzieła. Na wybranych przykładach przedstaw różne sposoby realizacji tych ról.
31. Obraz Litwy w literaturze współczesnej – przedstaw na podstawie twórczości Cz. Miłosza, T. Konwickiego, J. Rymkiewicza i innych.
32. Literatura XX wieku o domu i rodzinie – serio i prześmiewczo. Omów, wykorzystując twórczość M. Dąbrowskiej, W. Gombrowicza, J. Pilcha lub innych twórców.
33. Różne sposoby ukazywania kresów w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
34. Zaprezentuj stosunek do przeszłości narodowej w twórczości wybranych pisarzy (np. H. Sienkiewicz, S. Żeromski, W. Gombrowicz...)

35. Labirynty i ich oblicza w wybranych utworach literackich. Omów zagadnienie, wykorzystując np. „Imię róży” U. Eco, „Prawiek i inne czasy” O. Tokarczuk, ewentualnie inne, zaproponowane przez siebie.
36. Antyk jako źródło współczesnej literatury. Przedstaw inspiracje kulturą starożytną w utworach twórców XX wieku.
37. Motywy franciszkańskie i sposób ich wykorzystania w polskiej poezji. Przedstaw na wybranych przykładach.
38. Przedstaw funkcjonowanie mitu napoleońskiego w wybranych utworach literackich (np. A. Mickiewicza, B. Prusa, S. Żeromskiego, K. Brandysa, W. Łysiaka...)
39. Poeta – mistrz, artysta, rzemieślnik. Zaprezentuj różne koncepcje twórcy w literaturze polskiej XX wieku.
40. Egzystencjaliści – filozofowie i pisarze. Na wybranych przykładach literackich przedstaw ich sposób widzenia świata i człowieka.
41. Sonet w tradycji literackiej różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
42. Przemiany w sposobie narracji w wybranych utworach literatury polskiej i europejskiej (od Balzaka do współczesności). Rozwiń temat na podstawie wybranych przykładów.
43. Dokumentaryzm jako sposób opisywania współczesnej rzeczywistości. Omów na przykładach wybranych utworów.
44. Człowiek – obrońca ludzkiej godności. Uzasadnij tezę, odwołując się do wybranych utworów poruszających problem totalitaryzmu.
45. Na wybranych przykładach z różnych epok objaśnij funkcję konwencji onirycznej w kreowaniu świata przedstawionego.
46. Muzyka i instrumenty muzyczne oraz ich rola w wybranych tekstach literackich. Przedstaw temat na podstawie 3-4 wybranych utworów.
47. Od Tomasa Morusa do Wisławy Szymborskiej. Różne ujęcia motywu utopii i jego funkcje w wybranych utworach literackich.
48. Obraz świata i człowieka w literaturze socrealizmu. Przedstaw problem w odniesieniu do wybranych utworów literackich.

II. ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Biedni, poniżeni, skrzywdzeni... Omów temat, dokonując analizy porównawczej dzieł różnych dziedzin sztuki.
2. Kwiaty w literaturze i malarstwie. Omów funkcje tego motywu, przedstawiając temat na wybranych przykładach.
3. Polacy w satyrze i karykaturze . Przedstaw funkcje i sposoby kreowania portretów Polaków w literaturze i sztuce.
4. Związki malarstwa impresjonistycznego i literatury przełomu XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach.

5. Od Platona do Fromma. Przedstaw wizerunek miłości w ujęciu największych filozofów i porównaj go z literackimi lub filmowymi obrazami miłości.
6. „A mury runą, runą, runą i pogrzebią stary świat...” Tradycja polskiej pieśni patriotycznej i zaangażowanej na przestrzeni epok. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
7. Dramaty Szekspira jako źródło inspiracji dla literatury i filmu. Omów na wybranych przykładach.
8. Totalitaryzm w literaturze, filmie i malarstwie. Przeanalizuj sposoby jego przedstawiania w wybranych tekstach kultury.
9. W jaki sposób literatura i film realizują podstawowe przykazanie dekalogu - „Kochaj bliźniego swego...”. Omów na wybranych przykładach.
10. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (np. T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omów i zinterpretuj zjawisko na wybranych przykładach.
11. Wpływ teorii Freuda na literaturę i sztukę XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
12. Świat prowincji w opowiadaniach Brunona Schulza i obrazach Marca Chagalla. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
13. Dzieło literackie a jego teatralna adaptacja. Dokonaj porównania na podstawie wybranych przykładów.
14. Podróże na Wschód – fascynacja Orientem w literaturze, malarstwie i muzyce. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
15. Omów aluzje malarskie w filmowych adaptacjach dzieł literackich dokonanych przez Andrzeja Wajdę.
16. Dialog z tradycją romantyczną w literaturze XX wieku i filmie. Omów na wybranych przykładach.
17. Labirynt jako dzieło sztuki... Prześledź na wybranych przykładach literackich, malarskich, filmowych i rozważ przyczyny popularności motywu.
18. Pejzaż w wierszach młodopolskich poetów a obrazy wybranych impresjonistów. Dokonaj porównania, wskaż podobieństwa i różnice w sposobie postrzegania świata.
19. Bohater literacki a jego kreacja filmowa lub/i teatralna. Dokonaj porównania, uwzględniając środki wyrazu typowe dla literatury i filmu/teatru.
20. Twój region w polskiej geografii życia literackiego i kulturalnego. Przywołaj wybrane przykłady i uzasadnij wybór.
21. Katastroficzne wizje świata w sztuce XX wieku. Rozważ zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
22. Motyw Madonny w literaturze i sztuce współczesnej. Omów na wybranych przykładach.

23. Rola i znaczenie perły w wybranych dziełach literackich, malarskich i filmowych. Omów na wybranych przykładach.
24. Zbigniew Herbert i Krzysztof Kieślowski jako twórcy dekalogu człowieka czasów zagrożenia. Odwołując się do wybranych dzieł, wskaż podobieństwa i różnice.
25. Różne kategorie estetyczne (realizm, groteska, fantastyka, utopia, antyutopia) jako sposoby przedstawiania rzeczywistości w literaturze i sztuce – omów na wybranych przykładach.
26. Rozważ na wybranych przykładach, jak literatura XX wieku komentuje dzieła sztuki.
27. Przenośnia, aluzja, symbol jako sposoby komunikowania się twórcy z odbiorcą. Do zreferowania zagadnienia posłuż się wybranymi przez siebie różnymi tekstami kultury.
28. Używając udokumentowanych argumentów z dziedziny literatury i kultury, przekonaj słuchaczy, że prowincja nie musi oznaczać izolacji od świata. Ma natomiast powody, by szczerzyć się tradycjami i dorobkiem kulturowym oraz inspirować twórczo.
29. Awangardowe poszukiwania w sztuce XX wieku. Rozważ zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
30. Dzieła sztuki malarskiej w literaturze i sztuce – ich rola i znaczenie. Poddaj analizie wybrane przykłady.
31. „Zdaje mi się, że widzę...Gdzie?! Przed oczyma duszy mojej...” (W. Szekspir). Zjawy, duchy, sny, wizje... Omów funkcje świata pozamysłowego w wybranych tekstach kultury różnych epok.
32. Różnorodne ujęcia motywu ogrodu w literaturze i sztuce. Przedstaw na podstawie wybranych przykładów.
33. Rola mecenatu w rozwoju literatury i sztuki. Omów zagadnienie na wybranych przykładach (od antyku po współczesność).
34. Przedstaw wpływy innych kultur, filozofów i pisarzy na twórczość i poglądy wybranych twórców polskich w XIX i XX wieku. Omów zagadnienie na kilku dobrze znanych Ci przykładach.
35. Etykieta w kulturze różnych epok. Ukaż rolę obyczajów, tradycji, itp., odwołując się do wybranych dzieł literatury i sztuki.
36. Katedra gotycka jako tekst kultury; katedra gotycka jako temat tekstów kultury (ujęcia malarskie, poetyckie). Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
37. W oparciu o dowolny przykład omów związek wybranego dzieła filmowego z tradycją literacką.
38. Zbadaj wybrane afisze teatralne lub plakaty filmowe jako znaki kultury różnych epok.
39. Portrety matek w literaturze i sztuce. Przedstaw na podstawie wybranych tekstów kultury.

40. Obecność motywów muzycznych w literaturze i sztuce. Przedstaw na podstawie wybranych przykładów.
41. Poeci wyklęci na przestrzeni epok. Przedstaw analogię pomiędzy ich życiem prywatnym a twórczością oraz wpływ ich dzieł na kulturę i sztukę.

III. JĘZYK

1. Analizując wybrane przykłady, wyjaśnij, w jaki sposób język może stać się narzędziem manipulacji.
2. Zwroty grzecznościowe dawniej i dziś. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
3. Mowa zakochanych w wybranej epoce staropolskiej i dziś. Dokonaj analizy i porównania wybranych przykładów.
4. Graffiti - sztuka czy barbarzyństwo? Odnosząc się do problemu, przedstaw specyfikę środków wyrazu stosowanych przez twórców graffiti.
5. Różne rodzaje stylizacji językowej – ich odmiany i funkcje w literaturze. Zaprezentuj w oparciu o wybrane utwory literackie.
6. Język ezopowy i jego rola w wybranych utworach literackich. Zaprezentuj, odwołując się do wybranych utworów.
7. Indywidualizacja językowa jako element kreacji bohatera literackiego. Rozwiń temat, sięgając do wybranych przykładów.
8. Jak mówią bohaterowie powieści historycznych? Zanalizuj procesy archaizacyjne w wybranych utworach.
9. Opisz dwie wybrane postaci literackie, których język wskazuje na ich przynależność środowiskową – omów na wybranych przykładach.
10. Omów funkcje języka na przykładzie współczesnych przemówień sejmowych.
11. Indywidualizacja językowa jako element kreacji bohatera literackiego. Rozwiń temat, sięgając do wybranych przykładów.
12. Funkcja stylizacji gwarowej w utworach poetów młodopolskich. Omów na wybranych przykładach.
13. Językowe środki kształtowania wypowiedzi we współczesnym reportażu. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych utworów R. Kapuścińskiego.
14. Funkcje archaizmów w utworach literackich. Zanalizuj wybrane przykłady z literatury.
15. Związki frazeologiczne i ich wpływ na kształtowanie współczesnego języka polskiego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
16. Rola i sposób tworzenia neologizmów w twórczości C. K. Norwida, B. Leśmiana, J. Tuwima. Omów na wybranych przykładach.

17. Omów funkcje języka w tworzeniu groteskowych obrazów świata. Dokonaj analizy wybranych przykładów.
18. Wpływ języków obcych na współczesną polszczyznę mówioną. Omów na wybranych przykładach.
19. Jak mówili nasi przodkowie? Omów zagadnienie, wybierając jeden okres rozwoju języka lub dzieła konkretnego autora.
20. Scharakteryzuj styl literacki swojego ulubionego pisarza na podstawie wybranych utworów.
21. Na przykładzie prasy z początku XX wieku i współczesnej przedstaw przemiany języka publicystyki i spełnianych przez niego funkcji.
22. Język Jana Chryzostoma Paska i Onufrego Zagłoby – omów i porównaj sposób wypowiedzi twórcy barokowych pamiętników i bohatera „Potopu” H. Sienkiewicza.
23. Sztuka przemawiania – zanalizuj wybrane teksty publicystyczne różnych epok.
24. Retoryka jako sztuka przekonującego mówienia. Na podstawie wybranych przykładów dokonaj analizy i omówienia najciekawszych figur retorycznych.
25. Polszczyzna wobec zapożyczeń. Prześledź wpływ języków obcych na język polski w przeszłości i współczesności.
26. Kolokwializmy w poezji i ich funkcje. Przedstaw zagadnienie, przywołując wybrane teksty literackie.